

Skopuh in zaklad

Ilustriral Fr. Uršič

Pred davnim časom se je v nekem kraju naselil človek, ki mu nihče ni vedel imena. Nad vasjo si je postavil bajto. Pa kakor je čez noč prišel, tako je tudi — sam ljubi Bog vedi kako — kar čez noč obogatel. Podrl je bajto in zgradil hišo, ponos cele vasi, hleve, svinjake, kaščo, skedenj, kozolec, dokupil zemlje zaplato za zaplato, lehe, senožeti, laze in gmajno. Čez leto in dan je veljal že za največjega kmeta v devetih farah naokoli. Pa vse bi še bilo, da bi novi kmetič ne kazal tiste slabosti, zaradi katere je kmalu dobil ime skopuh. Sosedu ni posodil niti zrna soli brez odškodnine, hlapcem in deklam je pritrgoval plačo, pastirja je pognal ob letu od hiše, ne da bi mu stisnil belič, nad berača je naščuval pse — res, pravi skopuh, da mu ga ni bilo para pod božjim soncem.

Ko so po vasi začeli govoričiti, da je skopuh bogatejši ko sam kralj, ki spi pod Planino in skriva zaklad, je prišla beseda tudi skopuhu na uho in sedel je, odprl bogato skrinjo in prešteval svoje cekine. Štel je v drugo, v tretje in se pri tem skoraj na glas krohotal: »Ej, ej, to je moje, moje... Pa vendar,« mu je šinilo v glavo, da se je popraskal za ušesi, »kralj pod Planino hrani zaklad, ali bi ne bilo dobro, če bi ga imel jaz? Da, po zaklad, po zaklad, jutri zvečer pojdem po zaklad.« Zaloputnil je težko skrinjo in se dvignil. A misli — ej, teh pa ni mogel zapreti. Neprestano so ga begale, pa najsi je že stopil kamor koli, in še zvečer, ko je že vse počivalo, je on buljil v gluho temo in mislil, mislil, ko še nikoli poprej. Da, denar, rumeni zlatniki, zaklad — kako priti do njega, ko ga pa menda čuva zmaj, grozotna pošast s sedmimi glavami? »Nič, poskusil bom, zmaj spi, morda se mi posreči, da ga ne zbudim...« Šele v tem je skopuh zatisnil oči, a sanjati se mu ni dalo.

Komaj je učakal drugega večera. Ko je služinčad že legla in potihnila, se je kakor tat splazil v gluho temo.

Dolga pot ga je dodobra izdelala. Najrajši bi se odpočil v mehki stelji, ki mu je šumela pod nogami. Nak! si je vlival poguma, zaklad je prvo, potlej šele počitek. In že je odjeknil njegov korak v veliki votlini, temni ko v rogu. Človeška noga je še ni prestopila.

Skopuh se je zdrznil: »Kod naj grem? Z lučjo ne smem, kaj če se zmaj zbudi, po meni bo!« Pa misel na cekine ga je gnala naprej, naprej v brezmejno temo.

Slednjič se je v dalji posvetilo. Na velikanski pečini je spala pošast s sedmimi glavami. Skopuhu je zagomazelo po celem životu in mrzel pot ga je obliil. Pa je le prišel k sebi in tudi do pošasti, ki je ždela na skalovju ko kopa samih grozotnih teles, ki jih človek še v sanjah ne mara videti. Skopuh je šel globoko v se po sapo, potem pa zamizal in kakor nepoznana misel odpetal mimo zmaja. Pošast se ni zbudila.

Komaj je švignil mimo pošasti, že se je naenkrat znašel v širokih in dolgih hodnikih, ki so se bleščali od nešteto luči, visečih od stropa, da je vid jemalo. Skopuh je dolgo taval križem kražem, žive duše nikjer — kaj zdaj? Ne, glej, tam zadaj je velika senca, nekdo stoji na vogalu. In res je dospel do moža, ki je stal na straži kakor okamenel. In za njim drugi in tretji, cela vrsta. Skopuh je tiho stopil mimo in na mah obstal v veliki dvorani, ki se je kopala kakor v morju bleščočih se luči. Straže okoli in okoli, a vse od kraja kakor vkovane v zemljo. In tam na sredi zadnje stene na rdečem baržunastem prestolu pod baldahinom spi sam

kralj v vsem svojem sijaju. Dvorjaniki, sluge in hlapci leže poleg njega in sanjajo. O čem? Morda o kralju, ki hrani zaklad ob svojem podnožju v zlati skrinjici, o zakladu, ki je namenjen mladi kraljični, ko bo našla svojega moža...

Skopuha popade slepa strast in že mu roka seže po zlati skrinjici, ki leži pred kraljevimi nogami, in zdaj hajdi domov!

Zaklad, zaklad, ej, bogastvo za večne čase, to ga bo svet gledal, ko bo zvedel, da si je on edini drznil prevarati zmaja, ki brani vhod v kraljev dvor!... In zdaj še nazaj? Bo šlo po sreči? Srce mu bije, da se ves trese, in toliko da mu zlata skrinjica, ki jo tišči pod pazduho, ne zdrsne na kamnitna tla. Še hipec — ej — in skopuh je na varnem. Po glavi se mu pode vesele misli, kaj bo zdaj počel s tolikim bogastvom. Ho, nove hiše bo zidal in mline, kolarnice, kovačije, tovarne, postal bo kralj in ljudstvo se mu bo klanjalo in on bo sedel na mehkem baržunastem prestolu v srebru in zlatu in...

Toda komaj je skopuh stopil z ukradenim zakladom na plano, že je zaslišal za sabo močan šum in hrum, vik in krik, v tleh je na vso moč zabobnelo, Planina se je stresla, iz teme je blisnil velikanski plamen krvavega ognja in iz krvavega ognja je planilo sedem pošasti s sikajočimi kačjimi glavami, osma je pa hlatala kakor gora za njimi.

Groza in smrtna zona je oblila skopuha, pred očmi se mu je zmezglilo.

»Teci, teci!« mu je nekaj velelo. In skopuh jo je ubral v noč, da mu je sapa pohajala.

Pa bilo je vse zaman. Pošasti so se pognale v dir, da je odmevalo po vseh gmajnah, ko da se je samo peklensko brezno razdivjalo. Na mah so hlastle po skopuhu, sam zmaj ga je zgrabil s svojo ogromno šapo za vrat, komaj rezek obupen klic sikne v grozno noč in že se pogrezne skopuh v globino, pošasti mu zatulijo še smrtni spev v slovo, potem pa izginejo z zmajem nazaj pod Planino.

Po vasi se je kmalu razneslo, da je skopuha pograbil zmaj, kajti tisto noč, ko se je zemlja tresla in je ogenj švigal izpod Planine, ga niso hlapci in dekle nikjer priklicali. Prišli so občinski možje in razdelili skopuhovo zemljo med tiste, ki jih je skopuh najbolj odiral. V hišo se pa ni maral nihče vseliti, še najrevnejši berač se je branil, kajti vedel je, da blagoslova v njej ni. Leta so jo vzela, danes je ne vidiš več. Še tega ne vedo, kod je stala.

Zmaj se pa še dandanašnji včasih prebudi in se domisli tiste noči, ko je mimo njega prithotopil skopuh in odnesel iz kraljeve palače zaklad. In tedaj zbesni in iz grozotnega žrela se mu peni voda in ta voda, vsa penča se, zašumi v votlini in potem pridere izpod pečin in napolni potok Belo do vrha in ljudje vedo, da je zmaj spet zbesnel. Pastirji smo se ustavljali pri skali, ki še danes priča, kod se je skopuh s svojim zakladom pogreznil. Pomenkovali smo se, kdaj bomo skalo dvignili in izkopali zaklad. Pa nihče si ni upal. Zakaj vedeli smo, da bi se zmaj zbudil in zbesnel, zbesnel še huje ko tisto grozotno noč, ki je vzela skopuha.